

A helyzet rövid leírása:

A szülők 1 évvel ezelőtt elváltak, két 8 éven aluli gyerekük felett közös szülői felügyeleti jogot gyakorolnak. A különélő szülővel való kapcsolattartás a kezdetektől fogva nehezen működött. A gyerekekkel egy háztartásban élő szülő nehezen tudta elfogadni azt, hogy a különélő szülőnél is jól érzik magukat a gyerekek, többször előfordult a kapcsolattartás akadályozása. A gyerekekkel eltöltött idő bizonyítására a különélő szülő rendszerint titkos hangfelvételeket készített a kapcsolattartásokról, amin kérdéseket is tett fel a gyerekeknek arról, hogy: mit szeretnek a legkevésbé otthon csinálni, mivel szokták őket fegyelmezni otthon vagy hogy milyen házimunkát utálnak a legjobban. A hangfelvételeken továbbá gyakran szerepelt a másik szülő szerepét megkérdőjelező mondat, pl.: *„Ugye mennyivel jobb velem lenni, mint otthon?”*, *„Ilyen szuper programot az otthon ülő apáttal sosem csináltatok, bezzeg ha velem laknátok, mennyi jó dolgot tudnánk mindennap csinálni!”*

A különélő szülő kizárólagos szülői felügyeleti jog iránti pert indított a bíróságon, melyhez bizonyítékként a titokban készített hangfelvételeket csatolta.

A Gyermekjogi Központot a gyerekekkel egy háztartásban élő szülő kereste fel azzal, hogy az különélő szülő jogszerűen készítette-e ezeket a felvételeket, sérti-e a felvétel a gyerekek személyiségi jogait, és fel lehet-e használni ezeket a perben?

A hozzánk forduló szülőt a következőkről tájékoztattuk:

Hangsúlyoztuk, hogy Alapítványunk gyermekjogi megközelítést alkalmaz, mely szerint függetlenül attól, ki keres fel minket, mi az ügyben érintett gyerekek érdekeit képviseljük. Ennek megfelelően, a gyerekek jogait, szükségleteit az általa leírt helyzetben az alábbiak szerint tudtuk értékelni:

1. A kapcsolattartás joga a gyermeket illeti meg.

A kapcsolattartás minden esetben a gyerekek joga (1991. LXIV. törvény 9. cikk). Joguk van mindkét szülővel kapcsolatot tartani, és ahhoz is joguk van, hogy szüleik minden lehetséges támogatást megadjanak számukra ehhez.

A gyerekeknek szükségük van a családjukra, apára és anyára is egyaránt. Fontos, hogy a gyerekekkel élő szülő függetleníteni tudja a saját, másik szülővel kapcsolatos érzéseit. Felismerje azt, hogy a gyerekeknek nagyon fontos referencia az, ahogyan ő viszonyul a szülőtárshoz. Felül tudjon emelkedni saját korábbi sérelmein, és a gyerek érdekében nem a másik szülő „szidását” helyezni előtérbe, hanem a gyerek életkorának megfelelően beszélni neki arról, hogy mi várható a kapcsolattartáson, miért fontos a gyerekeknek (még ha ő nem is

érzi épp úgy), hogy találkozzon a másik szülőjével. Elmondások vagy az egyik szülő történetei alapján egyetlen gyerek sem tud valódi viszonyulást kialakítani. Nyilván a „saját élmény szerzése” nem járhat veszélyeztetéssel, de minden más esetben az egyéni tapasztalatoknak komoly jelentősége van a gyerek szempontjából.

2. Titkos hangfelvételek készítése, és ezek bizonyítékként való felhasználása:

Mivel mindkét szülőnek van szülői felügyeleti joga, ezért jogi szempontból nincs akadálya annak, hogy bármelyikük hang/ ill. videófelvételt készítsen a gyermekeiről, azonban morális-etikai szempontból az kifogásolható, ha ezek a felvételek - a gyermeket mintegy felhasználva - bizonyítási célból készülnek.

Abban az esetben, ha egy hangfelvételt jogellenesen készítenek - például egy szülők közötti beszélgetést, abban az esetben is felülírhatja a jogellenességet az "igazság kiderítése." A bírói gyakorlat szerint a szabad bizonyítás elvéből adódóan nincs akadálya annak, hogy a szülő egy perben jogsértően keletkezett hangfelvételt használjon fel a másik fél gyermeknevelésére való alkalmatlanságának bizonyítására, feltéve, hogy a perben e nélkül megnyugtató döntés nem hozható, mivel a valós tényállás csak ezzel a bizonyítási eszközzel deríthető fel. (BH.2015.38.) A bíróság eseti döntésében hangsúlyozta: a hangfelvétel bizonyító erejének megítélésénél figyelemmel kell lenni az elkészítés körülményeire és annak esetleges manipulálhatóságára.

3. A jogi eljárások tekintetében az alábbiakról tájékoztattuk:

Egy válás önmagában is nehéz élethelyzet a szülőknek és a gyerekeknek egyaránt. Amennyiben a szülők között nincs egyezség, úgy a bíróság vagy a gyámhivatal állapítja meg a kapcsolattartás helyét, idejét, rendszerességét. Néhány esetben a szülők közötti konfliktus odáig fajulhat, hogy az egyik szülő nem biztosítja, hogy a gyerek kapcsolatot tartson a másik szülővel. Amennyiben a külön élő szülő jelzi az illetékes gyámhivatalnak a kapcsolattartás elmaradását, a hivatalnak fel kell szólítani az akadályozó szülőt az alkalom pótlására. Amennyiben az elmaradt alkalom pótlása sem valósul meg, bírsággal is sújthatja a szülőt. Amennyiben a hivatal végzésben megállapítja a kapcsolattartás akadályozását és a gyermekkel együttélő szülő önhibáját, abban az esetben kiskorú kapcsolattartásának akadályozásáért büntetőeljárást lehet indítani.

Tájékoztattuk továbbá a szülőt, hogy kizárólagos szülői felügyeleti jog iránti pert bíróságon indíthat (mivel még nem telt el 2 év a válás bíróság általi kimondásától), azonban felhívtuk a figyelmét, hogy a gyerekek érdekében a szülők közötti megegyezést javasoljuk, amely ügyvédi ellenjegyzéssel megerősítve egyenrangú a bírósági határozattal, a bíró jóváhagyása után.

A hatályos szabályozás értelmében a hivatalos eljárásban is először a közvetítést (mediációt) ajánlja fel a bíró - tehát a megegyezés lehetősége az eljárás megindítása után is adott.

Alapítványunk gyermekjogi megközelítése szerint, hiába van számos jogi eljárási lehetőség, azok jó része önmagában veszélyeztető lehet a gyerek számára, ezért jogon kívüli eszközöket javasoljuk elsődlegesen.

Bírói gyakorlat:

BH2015. 38. eseti döntés, amely szerint a szabad bizonyítás elvéből adódóan nincs akadálya annak, hogy a fél a gyermekelhelyezési perben jogsértően keletkezett hangfelvételt használjon fel a másik fél gyermeknevelésére való alkalmatlanságának bizonyítására, feltéve, hogy a perben e nélkül megnyugtató döntés nem hozható, mivel a valós tényállás csak ezzel a bizonyítási eszközzel deríthető fel. A bíróság hangsúlyozta: a hangfelvétel bizonyító erejének megítélésénél figyelemmel kell lenni az elkészítés körülményeire és annak esetleges manipulálhatóságára, illetőleg jóváhagyta a másodfokú bíróság ítéletét, amely többek között a következő indokoláson alapult: amennyiben a bíróság befogadta volna a hangfelvételt mint bizonyítékot, a hangfelvételt készítő félnek lehetősége nyílt volna arra, hogy a másik félből kiprovokáljon élethelyzeteket, illetve manipulálja azok rögzítését. Emellett a másodfokú bíróság kiemelte: a hangfelvétel bizonyító ereje egyébként is csak korlátozó lenne, figyelemmel arra, hogy a CD lemez valószínűsíthetően nem a több hónapos lehallgatás vágtalan anyagát tartalmazza.

<https://jogaszvilag.hu/szakma/titkos-hangfelvetelek-a-perben/>

BH2000. 485. eseti döntés a jogellenesen készített hangfelvétel kizárólag abban az esetben használható fel bizonyítékként a perben, ha ezzel a bizonyítási eszközzel állapítható meg a valós tényállás és biztosítható az igazság kiderítése.

BH2008. 266. a jogsértőre hárul annak a bizonyítása, hogy a hangfelvétel elkészítése nem volt visszaélészerű, valamint, hogy a jogsértésnek a szándékától, illetve akaratától függetlenül egyéb okai voltak. A bíróság ezt arra alapította, hogy az érintett engedély nélküli felvétel készítésével a jogsértő „illetéktelenül hatol be a személyiségi érdekkörbe”. Annak, hogy a hangfelvétel elkészítése során a személyiségi jogok megsértését megvalósító fél milyen magatartást tanúsított, jó- vagy rosszhiszeműen járt-e el, nem tulajdonított

jelentőséget, megállapítva, hogy a hangfelvétel elkészítésének körülményei a per eldöntése szempontjából irrelevánsak.

BDT2009. 2126. méltányolható magánérdeke fűződhet a jogsértő perbeli félnek a hangfelvétel elkészítéséhez abban az esetben, ha jogos érdekét más módon nem tudja bizonyítani. Ez esetben pedig a jogosulatlanul rögzített hangfelvétel anélkül, hogy az személyhez fűződő jogot sértene, perbeli bizonyítékként felhasználható a való tényállás és az igazság kiderítése és érvényesítése érdekében, azonban egyúttal azt is leszögezte: nem hivatkozhat sikerrel alanyi jogsértésre – hangfelvétellel való visszaélésre – a fél, ha e jogérvényesítéssel valótlan, hamis tényállítást akarja leplezni, és az igazságot tartalmazó nyilatkozatának a felhasználását kívánja személyiségi jogvédelem tárgyává tenni.

BDT2011. 2442. + BDT2014. 3076. a hangfelvétel készítése vagy felhasználása akkor nem minősül visszaélésnek, ha arra közvetlenül fenyegető vagy már bekövetkezett jogsértés bizonyítása érdekében közérdekből vagy jogos magánérdekből kerül sor, feltéve, hogy a hangfelvétel készítése vagy felhasználása a bizonyítani kívánt jogsértéshez képest nem okoz aránytalan sérelmet.

BH2015. 38. eseti döntés, amely szerint a szabad bizonyítás elvéből adódóan nincs akadálya annak, hogy a fél a gyermekelhelyezési perben jogsértően keletkezett hangfelvételt használjon fel a másik fél gyermeknevelésére való alkalmatlanságának bizonyítására, feltéve, hogy a perben e nélkül megnyugtató döntés nem hozható, mivel a valós tényállás csak ezzel a bizonyítási eszközzel deríthető fel. A bíróság hangsúlyozta: a hangfelvétel bizonyító erejének megítélésénél figyelemmel kell lenni az elkészítés körülményeire és annak esetleges manipulálhatóságára, illetőleg jóváhagyta a másodfokú bíróság ítéletét, amely többek között a következő indokoláson alapult: amennyiben a bíróság befogadta volna a hangfelvételt, mint bizonyítékot, a hangfelvételt készítő félnek lehetősége nyílt volna arra, hogy a másik félből kiprovokáljon élethelyzeteket, illetve manipulálja azok rögzítését. Emellett a másodfokú bíróság kiemelte: a hangfelvétel bizonyító ereje egyébként is csak korlátozó lenne, figyelemmel arra, hogy a CD lemez valószínűsíthetően nem a több hónapos lehallgatás vágtalan anyagát tartalmazza.

BH2017. 366. a bírói gyakorlat értékeli, hogy az igazság kiderítéséhez fűződő érdekek konkurálnak a személyiségi jogaiban megsértett fél érdekeivel. E tekintetben a viszonyossági elmélet szerint kell a bíróságnak a felek nyilatkozataihoz képest mérlegelnie a szabad bizonyítás rendszerét, a rendeltetészerű joggyakorlás követelményét, a jóhiszeműség és tisztesség követelményének érvényesülését (BH1993. 365.). A személyhez fűződő jogok megsértése megvalósulhat a hangfelvétel titokban történő elkészítésével, de csak akkor, ha az visszaélészerű (BH1985. 57. I.). A jogsértő tehát bizonyíthatja, hogy a hangfelvétel elkészítése nem volt visszaélészerű (BH2008. 266.). Méltányolható magánérdeke fűződhet ugyanis a jogsértő perbeli félnek a hangfelvétel elkészítéséhez abban az esetben, ha jogos érdekét más módon nem tudja bizonyítani (BDT2009. 2126.).